

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ ТВАРИННИЦТВА ТА
ВЕТЕРИНАРІЇ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ В
ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

НАУКОВІ ЧИТАННЯ 2026

**Благополуччя тварин і сталий розвиток
тваринництва та аквакультури:
*наука, практика, освіта***

УДК 619:614.23:636

Наукові читання 2026. Благополуччя тварин і сталий розвиток тваринництва та аквакультури: наука, практика, освіта. Матеріали XIII щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників, аспірантів та магістрів, присвяченої Дню науки в Україні, 14 травня 2026 року. Житомир: Поліський національний університет, 2026. 375 с.

Редакційна колегія

Голова

Кот Т. Ф. директор НІІ тваринництва та ветеринарії,
доктор вет. наук, професор

Члени колегії

Ревунець А. С. в. о. декана факультету ветеринарної
медицини та тваринництва

Гуральська С. В. доктор вет. наук, професор

Романишина Т. О. кандидат вет. наук, доцент

Шуляр Альона Л. кандидат с.-г. наук, доцент

Рецензенти

Борщенко В. В. доктор с.-г. наук, професор Поліського
національного університету

Гутий Б. В. доктор вет. наук, професор Львівського
національного університету вет. медицини
та біотехнологій ім. С. З. Гжицького

Мельничук В. В. доктор вет. наук, професор Полтавського
державного аграрного університету

Редактор

Фещенко Д. В. к. вет. н., доцент

Рекомендовано до друку:

Науково-технічною радою Науково-інноваційного інституту тваринництва та ветеринарії (протокол № 10 від 22 травня 2026 р.)

Вченою радою Поліського національного університету (протокол № 10 від 27 травня 2026 р.)

Збірник охоплює актуальні дослідження у сфері ветеринарної медицини, тваринництва та аквакультури, присвячені питанням благополуччя тварин, біобезпеки, сталого розвитку галузі та впровадження сучасних наукових і технологічних рішень.

За зміст і достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

© Поліський національний університет, 2026

критерії.

Особливу увагу необхідно приділяти профілактиці захворювань, пов'язаних із гризунами, включаючи хантавірусні інфекції, шляхом проведення систематичних дератизаційних заходів і дотримання санітарно-гігієнічних норм.

Комплексний підхід до забезпечення епізоотичної безпеки сприяє збереженню здоров'я тварин, підвищенню їх продуктивності та мінімізації ризиків для здоров'я людини, що відповідає сучасній концепції благополуччя тварин.

ВІКОВА ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ПРОТЕЇНСИНТЕЗУВАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ПЕЧІНКИ КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ У ПЕРІОД 35–56 ДІБ

Мельник А. Ю. – к. вет. н., доцент

*Білоцерківський національний аграрний університет,
м. Біла Церква*

Актуальність проблеми. У сучасному промисловому птахівництві фінішний період вирощування високопродуктивних кросів курчат-бройлерів (35–56 діб) характеризується досягненням пікових значень живої маси, що вимагає граничного напруження метаболічних систем організму. На цьому етапі вирощування гепатобіліарна система функціонує в режимі максимальної кумулятивної напруженості, оскільки печінка забезпечує не лише пластичні потреби м'язової тканини, що продовжує гіпертрофуватися, а й підтримує гомеостаз в умовах значного ендогенного навантаження (Saleh et al., 2021).

На відміну від ранніх фаз розвитку, період 35–56 діб визначається завершеною морфофункціональною диференціацією шлунково-кишкового тракту, проте водночас спостерігається тенденція до зни-

ження ефективності конверсії корму через зміну вектора обміну речовин у бік ліпогенезу. Організм птиці демонструє високу чутливість до амінокислотного дисбалансу. Надлишок або невідповідність протеїнових складників раціону на пізньому фініші призводить до інтенсифікації дезамінування амінокислот у гепатоцитах. Цей процес супроводжується стійкою гіперурикемією – підвищенням концентрації сечової кислоти в сироватці крові, що вимагає додаткових енергетичних витрат на її екскрецію та створює надмірне функціональне навантаження на нирки та печінку (Bello et al., 2023; He et al., 2021).

Згідно з сучасними даними, вирощування після 35-ї доби онтогенезу є періодом стабільно високого анаболізму. Протеїнсинтезувальна функція печінки залишається домінуючою, забезпечуючи підтримання концентрації альбумінів у сироватці крові на рівні 16,0–18,5 г/л. Це є критично важливим для функціонування сироваткових транспортних систем, що забезпечують перерозподіл (редистрибуцію) поживних речовин до м'язових волокон. У цей період також фіксується стабілізація фракції гамма-глобулінів на високих значеннях, що свідчить про повну зрілість набутого імунітету та його готовність до адекватної відповіді на техногенні чинники промислового середовища (Nawab et al., 2021). Особлива роль у цей час відводиться балансу лімітуючих амінокислот, які визначають не лише приріст маси, а й морфологічну цілісність паренхіматозних органів.

Етап відгодівлі на 42–56 добу характеризується виходом протеїнового профілю на стабільні значення. Концентрація загального протеїну в цей період сягає максимальних величин – 35,0–45,0 г/л. Діагностично важливим маркером фізіологічної зрілості метаболізму є стабілізація альбумін-глобулінового (А/Г) коефіцієнта в межах 0,85–1,10. Водночас спостерігається подальше зростання частки β -

глобулінів, що патогенетично пов'язано з інтенсифікацією транспортування ліпідів та заліза, необхідно для підтримання оксигенації значного об'єму м'язової маси (Oso et al., 2021).

Однак тривале утримання птиці до 56-добового віку часто призводить до вичерпання функціональних резервів печінки. Екстремальна інтенсивність обміну речовин на фоні гіподинамії створює передумови для розвитку хронічного метаболічного стресу. Це проявляється у формі дефіциту транспортних протеїнів крові та прогресування гепатодистрофії, що може негативно впливати на якісні характеристики м'ясної продукції (Sihvo et al., 2018).

Мета досліджень полягала у вивченні динаміки показників протеїнсинтезувальної функції печінки та моніторингу білкового спектру сироватки крові курчат-бройлерів у період 35–56 днів.

Результат дослідження. Експериментальна робота виконувалася в умовах виробничих потужностей Навчально-виробничого центру Білоцерківського НАУ, де матеріалом спостереження стали клінічно здорові курчата-бройлери кросу Cobb-500, яких утримували за стандартною промисловою технологією. Для моніторингу вікових змін у фінішний період відгодівлі забір проб крові для біохімічного аналізу проводили у три етапи: на 36-ту, 44-ту та 56-ту добу життя птиці.

Усі лабораторні дослідження були проведені на базі науково-дослідної лабораторії внутрішніх та метаболічних хвороб тварин і птиці факультету ветеринарної медицини Білоцерківського НАУ. Визначення вмісту загального протеїну та альбумінів проводили з використанням біуретового та бромкрезолового реагентів, фракційний склад протеїнів сироватки крові досліджували турбідиметричним методом. Аналізи проводилися з використанням сертифікованих комерційних наборів від вітчизняного ви-

робника ТОВ НВП «Філісіт-Діагностика».

Математичне моделювання та статистичну оцінку отриманих результатів здійснювали у програмному пакеті jamovi (версія 2.6, Сідней, Австралія). Аналіз даних передбачав розрахунок базових параметрів описової статистики, а достовірність розбіжностей між показниками у різні вікові періоди встановлювали за допомогою t-критерію Велча.

За біохімічного дослідження сироватки крові курчат-бройлерів 36-добового віку було виявлено ознаки функціонального напруження гепатобіліарної системи. За відносно стабільного вмісту загального протеїну – $34,1 \pm 0,92$ г/л (Lim 22,5–44,4), абсолютна концентрація альбумінів різко зменшувалася на 24,6 % до $11,7 \pm 0,25$ г/л ($p < 0,001$), знаходячись в інтервалі 9,5–15,7 г/л. Відносна частка альбумінів скоротилася до $38,9 \pm 1,28$ % ($p < 0,001$; Lim 28,3–57,1), що спричинило відповідне звуження А/Г коефіцієнта на 40,5 % – до $0,63 \pm 0,04$ ($p < 0,001$) при межах 0,38–1,31. Компенсаторно спостерігався активний синтез глобулінової частки, на що вказує збільшення абсолютного вмісту глобулінів на 21,5 % до $20,7 \pm 0,89$ г/л ($p < 0,01$; Lim 9,3–29,1), а їх відносна концентрація досягла $61,1 \pm 1,41$ % ($p < 0,001$), коливаючись в межах від 42,9 до 71,7 %. Цей стрибок відбувся переважно завдяки масивній продукції γ -глобулінів, вміст яких вірогідно збільшився на 59,2 % – $40,2 \pm 1,54$ % ($p < 0,001$; Lim 21,7–54,8). Концентрація α_1 - та β -глобулінів вірогідно зменшилась до $4,28 \pm 0,27$ % ($p < 0,01$; Lim 1,15–6,34) та $10,1 \pm 0,27$ % ($p < 0,01$; Lim 7,3–12,2) відповідно, тоді як вміст α_2 -глобулінів мав тенденцію до зниження і становив $6,44 \pm 0,16$ % ($p > 0,05$), маючи межі 4,35–8,70 %.

Динаміка на 44-ту добу свідчила про продовження перебудови метаболічних процесів. Вміст загального протеїну вірогідно зменшився на 12,0 % до $30,4 \pm 0,72$ г/л ($p < 0,01$; Lim 22,1–39,2). Абсолютна

концентрація альбумінів мала невірогідну тенденцію до зростання, досягнувши $14,3 \pm 0,36$ г/л ($p > 0,05$) в межах $10,6$ – $17,9$ г/л, однак через суттєве падіння абсолютного вмісту глобулінів на $24,5$ % до $15,9 \pm 0,88$ г/л ($p < 0,001$; Lim $5,8$ – $25,1$), відносна частка альбумінів вірогідно підвищилась до $53,7 \pm 2,21$ % ($p < 0,01$), знаходячись в інтервалі $38,9$ – $82,2$ %. Це зумовило розширення А/Г коефіцієнта до $1,13 \pm 0,11$ ($p < 0,01$; Lim $0,59$ – $2,18$). Зі свого боку, вміст γ -глобулінів знизився на $27,1$ % і дорівнював $31,5 \pm 2,16$ % ($p < 0,001$), коливаючись у межах $5,1$ – $46,4$ %. Водночас спостерігалось зростання концентрації α_2 -глобулінів до $8,18 \pm 0,18$ % ($p < 0,05$; Lim $5,94$ – $10,2$), що може свідчити про активізацію утворення гострофазових протеїнів.

В останні тижні виробничого циклу (56-та доба) протеїновий профіль сироватки крові стабілізувався на фізіологічному показнику дорослої птиці. Вміст загального протеїну досяг свого максимуму за весь період, + $25,9$ % до $37,6 \pm 0,83$ г/л ($p < 0,001$) при інтервалі $27,4$ – $45,7$ г/л. Абсолютна концентрація глобулінів стрімко збільшилася на $46,4$ % до $22,86 \pm 0,95$ г/л ($p < 0,001$; Lim $13,71$ – $30,44$), тоді як вміст альбумінів мав лише тенденцію до зростання і складав $14,8 \pm 0,53$ г/л ($p > 0,05$; Lim $10,2$ – $22,5$). Це призвело до вирівнювання відносного співвідношення фракцій. Так, концентрація альбумінів знизилась до $37,4 \pm 1,53$ % ($p < 0,01$), знаходячись у межах $23,7$ – $55,1$ %, а А/Г коефіцієнт повернувся до початкових значень і складав $0,64 \pm 0,05$ ($p < 0,01$; Lim $0,31$ – $1,30$). Вміст γ -глобулінів збільшився до $37,0 \pm 2,02$ % (Lim $15,8$ – $53,1$), β -глобулінів до $14,0 \pm 0,75$ %, що мало межі $6,5$ – $27,5$ %, а концентрація α_1 -фракції вірогідно зросла до $6,56 \pm 0,52$ % ($p < 0,05$), коливаючись від $1,88$ до $11,7$ %. Вміст α_2 -глобулінів становив $9,33 \pm 0,65$ % (Lim $3,53$ – $16,38$).

Висновок: пік функціонального напруження

печінки бройлерів на 36-ту добу, що проявляється різким падінням концентрації альбумінів до $11,7 \pm 0,25$ г/л та компенсаторним стрибком вмісту γ -глобулінів до $40,2 \pm 1,54$ % (А/Г коефіцієнт зростає до $0,63 \pm 0,04$). Метаболічна перебудова на 44-ту добу характеризується зниженням вмісту загального протеїну ($30,4 \pm 0,72$ г/л) і глобулінової фракції ($15,9 \pm 0,88$ г/л) на тлі зростання гострофазових α_2 -глобулінів ($8,18 \pm 0,18$ %). Наприкінці вирощування (56-та доба) протеїновий профіль стабілізується з максимальним накопиченням загального протеїну ($37,6 \pm 0,83$ г/л).

АКТУАЛЬНІСТЬ БАБЕЗІОЗУ ДЛЯ ЕПІЗООТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ: ОГЛЯД СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Пилипенко М. Б. – студент

Канівець Н. С. – к. вет. н., доцент

*Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава*

Актуальність проблеми. Бабезіоз є одним із найбільш поширених та небезпечних протозоозів для собак, що має вагоме значення у формуванні сучасної епізootичної ситуації. Збудниками хвороби є внутрішньоклітинні паразити роду *Babesia*, які паразитують в еритроцитах та передаються іксодовими кліщами, що зумовлює природно-осередковий характер інфекції та її виражену сезонність. В останні роки відзначається зростання захворюваності на бабезіоз собак, що пов'язано зі змінами кліматичних умов – підвищення температури навколишнього середовища, відсутність морозів взимку, урбанізацією, розширенням ареалу переносників та збільшенням чисельності сприйнятливих тварин, за рахунок безпритулних популяцій. Навіть за відсутнос-